

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-643835-X/10/AA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, ...*23*...marca 2010 r..

Pani
EWA KOPACZ

MINISTER ZDROWIA

szanowna Pani Minister

Uprzejmie informuję Panią Minister, że Rzecznik Praw Obywatelskich zaniepokojony jest sygnałami w sprawie funkcjonowania opieki długoterminowej oraz dostępu obywateli do świadczeń wynikających z rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej (Dz. U. Nr 140, poz. 1147 ze zm.).

W myśl przepisów powołanego rozporządzenia, świadczenia gwarantowane z zakresu świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych w ramach opieki długoterminowej są realizowane w warunkach stacjonarnych (w zakładach opiekuńczych) lub w warunkach domowych (przez zespół długoterminowej opieki domowej dla dorosłych, dzieci i młodzieży wentylowanych mechanicznie lub pielęgniarzką opieką długoterminową domową). Świadczenia gwarantowane realizowane w zakładach opiekuńczych oraz przez pielęgniarzką opieką długoterminową domową udzielane są świadczeniobiorcy wymagającemu świadczeń pielęgnacyjnych, który w ocenie skali poziomu zapotrzebowania na opiekę osób trzecich (skala Barthel), otrzymał 40 punktów lub mniej. Pacjent obłożnie długotrwale chory wymagający zabiegów pielęgniarzkich może być również objęty opieką przez pielęgniarkę podstawowej opieki zdrowotnej.

Z posiadanych informacji wynika, że na dotychczasowe niedomagania opieki długoterminowej nałożyły się ograniczenia związane z koniecznością zachowania bezpieczeństwa planu finansowego Narodowego Funduszu Zdrowia w obecnej sytuacji gospodarczej kraju. W opinii świadczeniodawców, oszczędności, jakie zmuszony był poczynić Fundusz, nie pozostaną bez wpływu na dalsze funkcjonowanie opieki długoterminowej.

Zdaniem kierowników zakładów opiekuńczych, stawki za opiekę nad pacjentami są stanowczo za niskie, a wprowadzona przez Narodowy Fundusz Zdrowia zasada finansowania świadczeń zdrowotnych z uwagi na formę karmienia pacjenta, jest nieracjonalna i nie znajduje należytego uzasadnienia w ponoszonych kosztach. Jeżeli nic w tej sprawie się nie zmieni, aby przetrwać, kierownicy zakładów będą zmuszeni zmniejszać ilość łóżek i nieść pomoc nielicznym, chociaż potrzeby w tym zakresie są ogromne. Pojawia się również obawa, że modyfikacja wyceny osobodnia dotycząca pacjentów karmionych sondą może doprowadzać do patologii. Może mianowicie dojść do takich zachowań, w których większej liczbie pacjentów niż to jest konieczne będzie zakładać się sondy, bo żywienie tą drogą jest mniej czasochłonne niż karmienie czy dopajanie pacjentów w tradycyjny sposób, a poza tym pozwoli zdobyć większe środki finansowe.

Od 1 marca 2010 r. nastąpiła zmiana sposobu finansowania świadczeń pielęgnacyjnych i opiekuńczych realizowanych w warunkach domowych. Narodowy Fundusz Zdrowia zrezygnował z finansowania świadczeń pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej według metody zadaniowej (za wykonanie poszczególnych czynności) na rzecz pielęgniarstwa długoterminowego w domu pacjenta, finansowanego według osobodnia. Zastosowanie w cytowanym rozporządzeniu kryterium kwalifikacji do objęcia opieką świadczeniobiorcy, który w ocenie skalą opartą na skali Barthel otrzymał do 40 punktów (§ 9 ust. 2), powoduje, że pielęgniarstwem długoterminowym zostanie objęta tylko część pacjentów spośród tych, którym gwarantowano dotychczas taką opiekę. Pacjent obłożnie długotrwale chory wymagający zabiegów pielęgniarstwa może być wprawdzie objęty opieką przez pielęgniarstwo podstawowej opieki zdrowotnej, ale pielęgniarstwo te sprawują opiekę nad ok. 2 tys. osób z rejonu działania. Obciążenie pielęgniarstwa podstawowej opieki zdrowotnej nawet kilkoma pacjentami wymagającymi długoterminowej opieki, może sprawić, że pogorszy się dostęp do świadczeń oraz ucierpi jakość opieki pielęgniarstwa. Sytuację pogarsza brak zróżnicowania stawek za świadczenia pielęgniarstwa długoterminowego (ujmowane są w jednej stawce osobodnia) oraz niedoszacowanie stawek.

W opinii specjalistów znających specyfikę opieki długoterminowej, stosowanie w tej opiece wyłącznie skali Barthel nie pozwala rzetelnie oszacować potrzeb pacjenta i nakładu pracy, jaką należy przy nim wykonać. Indeks Bartel określa jedynie poziom zapotrzebowania na opiekę osób trzecich (aktywność w zakresie codziennej obsługi pacjenta) i nie uwzględnia wielu problemów, których rozwiązanie wymaga nakładów finansowych. Należy przypuszczać, że niedofinansowanie opieki długoterminowej będzie narastało, głównie z powodu przyspieszonego wzrostu grupy osób starszych z najwyższymi wskaźnikami niesprawności. Zdaniem specjalistów, organizacja opieki długoterminowej wymaga zatem nowych rozwiązań systemowych i prawnych.

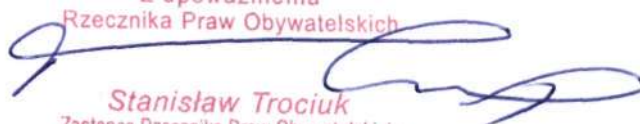
Zrozumiałe są działania oszczędnościowe płatnika za świadczenia zdrowotne, jednakże osoby w podeszłym wieku oraz niepełnosprawne, obok dzieci i kobiet w ciąży, wymagają wyjątkowej troski i szczególnej opieki zdrowotnej gwarantowanej im w art. 68 ust. 3 Konstytucji RP. Brak właściwej opieki może doprowadzić do dalszego poszerzania się kręgu osób wykluczonych ze społeczeństwa.

Mimo licznych deklaracji odnośnie zrozumienia i rozwiązania problemu opieki długoterminowej, nadal brakuje odpowiednich regulacji prawnych w tym zakresie, dotyczących m.in. standardów opieki, nadzoru.

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jt. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zbadanie sprawy oraz przekazanie informacji odnośnie działań i zamierzeń resortu zdrowia w kwestii rozwiązania podnoszonego problemu z poszanowaniem praw pacjentów.

Uprzejmie przypominam, że podnoszony problem Rzecznik Praw Obywatelskich sygnalizował Pani Minister w 2009 r. w wystąpieniu z dnia 3 czerwca (RPO-616328-X/09), z dnia 31 sierpnia (RPO-627987-X/09) oraz z dnia 23 października (RPO-627987-X/09).

z przeżyciami

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich